

2. Братасюк М. Неправо: соціально-культурні істини в умовах сучасної України / М. Братасюк // Наукові записки. Серія «Право» / М. Братасюк. – Острого: НаУ»ОА», 2002. – 336 с. – С. 135–142. – (Дата звернення: 11.10.2017).

3. Гегель Г. Філософія права / Георг Вільгельм Фрідріх Гегель. – Москва: «Мисль», 1990. – 524 с. – (Дата звернення: 29.09.2017)

4. Магазінер Я. М. Обрані твори по загальній теорії права / Яков Миронович Магазінер. – Санкт-Петербург: Видавництво Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2006. – 352 с. – (Дата звернення: 14.10.2017)

5. Сокольникова В. А. Поняття неправа в філософії Гегеля / Валентина Александровна Сокольникова. // Пробіли в російському законодавстві. Юридический журнал. – 2013. – С. 71–74. – (Дата звернення: 01.10.2017)

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Рязанов М.Ю.

Жданова Наталя Валентинівна

студентка ІІ курсу юридичного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

ПРАВО ПРЕДСТАВНИКІВ СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН НА ЦИВІЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Чи є запровадження інституту цивільного партнерства закономірним кроком? Сучасні трансформації культури призводять до кардинальних змін у способі життя та цінностях суспільства, зокрема і в сфері сексуальної свободи. Тому держава повинна враховувати тенденції розвитку суспільних відносин, потреби населення й окремих його груп (серед яких і ЛГБТ-спільнота), навіть якщо ці потреби виходять за межі правил поведінки, що були прийнятні у минулому. Запроваджуючи інститут цивільного партнерства, держава намагається забезпечити рівність і недискримінацію людей незалежно від будь-яких ознак, а також належний захист їхнього права власності.

Що таке цивільне партнерство? Цивільне партнерство – це оформлені у встановленому законом порядку де-факто сімейні відносини між фізичними особами, які можуть бути однієї або різної статі.

Першою державою, яка на законодавчому рівні визнала існування права на цивільне партнерство саме для представників сексуальних меншин, стала Данія (1989) [1]. Поступово інститут цивільного партнерства був поширений на одностатеві пари у близько 30 державах Європи.

Проте, вочевидь, зазначений інститут не є призначений лише для представників сексуальних меншин. У багатьох державах його запроваджували і для гетеросексуальних пар як альтернативу шлюбу з відповідними наслідками щодо обсягу прав і свобод учасників партнерства. Так, у 1998 р. Нідерланди ухвалили закон про реєстровані партнерства, в які могли вступити як одностатеві, так і різностатеві пари. Цей закон виявився затребуваним для останніх: за перші три роки його дії близько третини зареєстрованих партнерств були між особами різної статі [2, с. 12].

З часом приклад Нідерландів наслідували також деякі інші країни, запровадивши інститут цивільного партнерства, доступний як для одно-, так і для різностатевих пар (наприклад, Франція й Естонія).

Чи кожна країна впроваджувала інститут цивільного партнерства за допомогою однакових засобів? Історично сформувались дві моделі цього інституту, які умовно можна назвати «модель винятків» і «модель переліку».

«Модель винятків» передбачає декларування у законі того, що він надає партнерам усі права й обов'язки подружжя, окрім певних винятків, які прямо у ньому вказані. Таку модель використав законодавець у Данії, а потім і всі скандинавські країни.

«Модель переліку» передбачає потребу у чіткому переліку всіх прав й обов'язків, що надає одностатевим партнерам закон. Її обрали такі держави як Естонія, Німеччина, Сполучене Королівство, Хорватія, Чехія тощо.

Чи мають європейські держави обов'язок гарантувати право на цивільне партнерство для представників сексуальних меншин? Практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) стосовно цього права певний час була негативною. Але все змінилось після ухвалення Парламентською Асамблеєю Ради Європи Резолюції № 756 (1981) про дискримінацію гомосексуалістів [3], в якій було визнано право людини з досягненням встановленого національним законом віку на сексуальне самовизначення, а також відкинуто визначення гомосексуалізму як психічного розладу.

Згідно з фабулою справи «*Vallianatos and Others v. Greece*» (2013) [4] у 2008 р. парламент Греції ухвалив закон про цивільний союз винятково для різностатевих пар (на доповнення до традиційного шлюбу). Заявники, звертаючись до ЄСПЛ, вважали, що цей закон порушує їх право на повагу до приватного та сімейного життя і призводить до дискримінації між різностатевими й одностатевими парами, завдаючи шкоди останнім. У рішенні в цій справі ЄСПЛ погодився з аргументацією заявників і вирішив, що держава порушила ст. 14 у поєднанні зі ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Після цього у 2015 р. грецький парламент поширив дію реєстрованого партнерства на одностатеві пари.

На думку ЄСПЛ, висловлену у згаданій справі (п.36 рішення), заборона на реєстрацію партнерства чоловіка з чоловіком і жінки з жінкою не може бути обґрунтована ані національною безпекою, ані захистом моралі, ані, тим більше, мотивами економічного добробуту чи охорони здоров'я.

А у рішенні в справі «*Oliari and Others v. Italy*» (2015) [5] ЄСПЛ наголосив, що «одностатеві пари так само, як і різностатеві, здатні вступати у стабільні, віддані відносини, і що вони знаходяться у ситуації, доречно подібній до різностатевої пари стосовно потреби в юридичному визнанні та захисті їхніх стосунків» (п. 165 рішення). Суд вирішив, що відмова італійської влади від запровадження будь-якої правової форми державного визнання таких відносин порушує ст. 8 ЄКПЛ.

Чи залишилося місце для дискусій про цивільне партнерство для одностатевих пар у США? Донедавна кожний штат самостійно вирішував, чи легалізовувати одностатеві союзи на своїй території. Проте у справі «*Obergefell v. Hodges*» (2015) [6] Верховний Суд США звернувся до прецедентів, пов'язаних з правом на шлюб і XIV поправкою до Конституції США, а саме: до рішення у справі «*Loving v. Virginia*» (1967), яким повністю скасовано заборону на міжрасові шлюби (що на той момент діяла у 17 штатах), а також до рішення у справі «*Turner v. Safley*» (1987), яким була встановлена заборона на відмови у тюрмах в реалізації права на шлюб. Суд дійшов висновку, що одностатеві союзи за аналогією з ситуаціями у наведених справах підпадають під захист XIV поправки, поставивши тим самим крапку у можливостях для розсуду штатів щодо запровадження інституту цивільного партнерства для представників сексуальних меншин.

Чи є місце для цивільного партнерства одностатевих пар в Україні? Вочевидь, так. Хоча би тому, що як член Ради Європи наша держава зобов'язана імплементувати рішення ЄСПЛ незалежно від того, у справах проти якої країни вони ухвалені. Україна вправі самостійно вирішувати, яким чином регламентувати право на цивільне партнерство для представників сексуальних меншин. Якщо законодавець не вважає доречним, враховуючи усі соціальні, зокрема, культурні, історичні чинники розвитку нашої держави, ототожнювати обсяги прав і обов'язків у цивільному партнерстві й у шлюбі, то може вибрати охарактеризовану «модель переліку», гарантувавши одностатевим партнерам права, які би регулювали, насамперед, їхні майнові відносини.

Як довго потрібно чекати появи закону про цивільне партнерство в Україні? Не можна забувати, що однією з основних засад сучасної демократії є відсутність диктату з боку більшості й увага до проблем будь-якої людини. Тому для демократичних держав визнання та юридичне закріплення права представників сексуальних меншин на цивільне партнерство є, як зазначалось, закономірним кроком.

Відповідно до Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, який затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1393-р. [7] у 2017 році передбачено необхідність розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України законопроект про легалізацію зареєстрованого цивільного партнерства для різностатевих та одностатевих пар з урахуванням майнових і немайнових прав. Більше того, аналітична група «Левіафан» спільно з народним депутатом України VI скликання К. Лук'яною підготували проект Закону України «Про цивільне партнерство», згідно з яким також пропонується «модель переліку» [8]. Хоча у громадському середовищі лунають пропозиції і щодо запровадження в Україні «моделі винятків» [9].

Незважаючи на те, що передбачений зазначеним Планом дій законопроект мав бути запропонований Кабінету Міністрів України ще у II кварталі поточного року, досі у парламент він не внесений, а інформації про його опрацювання в Уряді у загальному доступі немає. Відтак, відкритим залишається питання про те, чи буде відповідний Закон ухвалений до кінця цього року.

Список використаних джерел:

1. Цивільне партнерство [Електронний ресурс]. URL: <http://t-o.org.ua/tsivilne-partnerstvo/> (дата звернення: 26.10.2017).
2. Кравчук А. Аналітична записка щодо запровадження в Україні реєстрованого партнерства для одностатевих сімейних пар / Андрій Кравчук // Збірник матеріалів щодо запровадження реєстрованого партнерства в Україні. К.: Центр «Наш світ», 2016. С.4-17 [Електронний ресурс]. URL: http://gay.org.ua/publications/civil_partnership_propositions_2016.pdf (дата звернення: 26.10.2017).
3. Discrimination against homosexuals. RES 756, 01-10-1981 [Електронний ресурс]. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=16167&lang=EN> (дата звернення: 26.10.2017).
4. Vallianatos and Others v. Greece (Applications nos. 29381/09 and 32684/09) [Електронний ресурс]. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-128294> (дата звернення: 26.10.2017).
5. *Oliari and Others v. Italy* (Application nos. 18766/11 and 36030/11) [Електронний ресурс]. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156265> (дата звернення: 26.10.2017).
6. Obergefell v. Hodges. 576 US ____ (2015) [Електронний ресурс]. URL: https://www.supremecourt.gov/opinions/14pdf/14-556_3204.pdf (дата звернення: 26.10.2017).
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1393-р. «Про затвердження Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері

прав людини на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248740679> (дата звернення: 26.10.2017).

8. Закон України «Про цивільне партнерство». Проект [Електронний ресурс]. URL: [http://t-o.org.ua/Новый%20проект%20\(1\).pdf](http://t-o.org.ua/Новый%20проект%20(1).pdf) (дата звернення: 26.10.2017).

9. Проект Закону України «Про сімейне партнерство» // Збірник матеріалів щодо запровадження реєстрованого партнерства в Україні. К.: Центр «Наш світ», 2016. С.25-27 [Електронний ресурс]. URL: http://gay.org.ua/publications/civil_partnership_propositions2016.pdf (дата звернення: 26.10.2017).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гудима Д.А.

Каменчук Ілона Андріївна

студентка I курсу

факультету міжнародно-правових відносин

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИКА Й ЕСТЕТИКА ДЕРЖАВИ

Оскільки генетичні програми не є основою для норм людської поведінки, то існують інші засади, які сприяють суспільному благу та культурно вироблені впродовж років. Вони називаються дозволами і заборонами. Звісно, що ці дозволи та заборони містять і свободу волі людини, і її світосприйняття, і, врешті, те, що людські стосунки відбуваються не на тлі біологічних дій та потреб, а беруть за основу культурно-історичні процеси та явища. Також колосальна маса штучних речей та засобів людської життєдіяльності (артефактів), форм соціальної організації життя (таких, як право, держава, управління та ін.) впливають на формування самої держави і суспільства [1, с. 56-58].

Етичні критерії є основою інститутів сучасної держави та її діяльності. Постійна потреба в якнайкращому осмисленні моральних підстав країни, її засобів, цілей і способів регулювання влади держави дає поштовх до розвитку політичної етики. Ще за часів Давньої Греції відомі філософи Арістотель і Платон відрізняли вчення про моральність від буденної свідомості людей, стихійно сформованої в результаті різноманітної та суперечливої життєвої практики людини в соціумі [2, с. 237].

Етика – філософська наука, об'єктом якої є мораль; поєднуючись з естетикою, утворює дві специфічні сфери явищ суспільного життя;